

Juvenilní rozptyl dropa velkého (Otis tarda)

U dropa velkého existuje výrazný pohlavní dimorfismus, a to jak v morfologii, tak i v samotném chování. Tato studie byla zaměřena na rozdíly mezi mladými samci a samicemi, na dobu jejich osamostatnění, juvenilní disperzi a následné začleňování se do skupinek starších ptáků. Mladí samci se osamostatnili dříve než samice a začali se i dříve rozptylovat do okolí. Jejich rozptyl byl delší a v dospělosti se usadili na nových vzdálenějších tokaništích (lek, lekking place), k čemuž ale došlo později než u samic. Variabilita byla i mezi samci. Ti samci, kteří rychleji nabrali hmotnost, se začali dříve rozptylovat, dříve se usadili, usadili se na kratší vzdálenosti a celkově se lépe prosadili ve skupince dospělých samců. Osamostatnění mladých samic probíhalo v porovnání se samci o něco později a většina se jich usadila dříve a nedaleko jejich rodiště.

Využitelné výstupy:

Studie na mláďatech dropa velkého probíhala v letech 1991-1993 (pozorování některých jedinců bylo až do roku 1997) v severozápadním Španělsku v rezervaci Villafáfila. Dominantním habitatem (>90 %) na studijní lokalitě jsou travinné stepi (cereal steppes, cereal cropland). Krajina je bezlesá s mírně zvlněným povrchem a vytváří tak optimální podmínky pro dropa velkého, který zde pravděpodobně dosahuje nejvyšší hustoty na celém světě (až 6,2 ptáků/km²).

Početnost dropa velkého během 20. století značně klesla a druh je dnes globálně ohrožený. Jedná se o pohlavně velmi dimorfický druh, kdy se samci liší od samic v morfologii i v chování. Samci váží 10-15 kg, zatímco samice dosahují hmotnosti pouze 4-5 kg. Samci a samice se zpravidla zdržují v oddělených hejnech. Zjara se samci shromažďují na tradičních tokaništích, kde bojují o nejvyšší hierarchický status, čímž se stanou velmi atraktivní pro samice. V dubnu potom dochází k námluvám a páření, načež samice tokaniště záhy opouštějí, aby zahrázily. Samice hnízdí v květnu nedaleko místa, kde se spářila se samcem a zcela sama plní své mateřské povinnosti.

Mláďata (zpravidla jedno, zřídka dvě) jsou během prvního roku života závislá na matce, a to sice do té doby, než začne nová hnízdní sezóna. V té době se zvyšují agresivní útoky dospělých a mláďata se vydávají na svoji samostatnou cestu. Po několika letech se začlení do skupinky dospělých ptáků a začnou také hnízdit.

Autoři v této studii zkoumali rozdíly v juvenilním rozptylu mezi pohlavími a zjišťovali, jestli u mladých jedinců existují rozdíly v závislosti na množství potravy. Data byla získána pro 15 samců a 20 samic. Mladí jedinci se začali osamostatňovat kolem 10. měsíce života, tedy v době kdy samice opětovně hnízdily. Juvenilní samci byli nezávislí na matce dříve než samice. Během svého juvenilního rozptylu se mladí jedinci pohybovali buď sami, nebo v hejnech stejného pohlaví a věku. Disperzní vzdálenosti samců byly vyšší než u samic a pohybovaly se v rozmezí 4,7 - 65 km a jako dospělí zůstali v blízkosti nových vzdálených tokanišť. Většina mladých samic (15 z 18) naproti tomu dispergovala na vzdálenost kratší než 5 km a 9 z nich se vzdálilo méně než 2 km. V dospělosti si samice vyhledávaly partnera a hnízdily na jednom z tokanišť nedaleko svého rodného místa.

Ačkoliv se samci začali dříve rozptylovat z rodného hejna, jako dospělí se usadili později než samice. V průběhu své disperze obvykle navštívili více jak jedno tokaniště (během jara) a mimo hnízdní období se dočasně připojovali k jinému samci nebo k více početné skupince samců. Mladí samci se trvale usadili ve 2. (5 jedinců), 3. (3 jedinci) a ve 4. (2 jedinci) roce života. Samice se usadily dříve, v 1. roce (7 samic) nebo ve 2. roce (9 samic) a pouze jedna samice až ve 3. roce.

Z hlediska množství příjmu potravy v raném stádiu vývoje byly zjištěny rozdíly mezi samci. Samci, kteří se více krmili, se stali dříve nezávislími, dříve se rozptýlili a dříve se usadili, a to sice na místě blíže jejich rodišti. Takoví samci (v této studii 3) byli pravděpodobně konkurenčně úspěšnější, protože byli schopni se usadit na území s vyšší abundancí dospělých samců a díky tomu možná zůstali v dospělosti blíže svému rodišti. Z toho vyplývá, že rychlost růstu a v důsledku i mateřská péče od narození, jsou důležitými faktory determinujícími věk prvního hnízdní samců, čímž dochází k ovlivnění jejich celkové fitness. Mladí samci, kteří se usadí na tokaništi dřív, mají delší čas k učení se od ostatních samců a více příležitostí k páření. Množství příjmu potravy nemělo vliv na zkoumané znaky u samic. Zatímco samci tak mohou profitovat z dřívější disperze skrze vyšší příjem potravy podporovaný jejich matkou, samice naproti tomu mohou čerpat spíše informace o hnízdním místě, což jim v dospělosti pomůže k dosažení vyššího statusu ve skupince dospělých samic.

Grafické přílohy: [obrazek_1.png](#) [1]

 [obrazek_2.png](#) [2]

 [obrazek_3.png](#) [3]

Zdroj: Alonso J. C., E. Martín, J. A. Alonso & M. B. Morales (1998). Proximate and ultimate causes of natal dispersal in the great bustard *Otis tarda*. *Behavioral Ecology* 9(3):243-252.

Zadal: Kateřina Sosnovcová

URL zdroje: <http://forumochranyprirody.cz/juvenilni-rozptyl-dropa-velkeho-otis-tarda>

Odkazy:

[1] http://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/obrazek_1_1.png

[2] http://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/obrazek_2_1.png

[3] http://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/obrazek_3_0.png